

İMAN VE AHLÂK REHBERİ

Eûzubillahimineşşeytânirracîm.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

el-Hamdülillahi rabbilâlemin ve'l-âkibetü li'l-müttekîn. Vessalâtü vesselâmü alâ seyyidînâ muhammedin ve âlihî ve sahbihî ecmaîn. l'lemû eyyühe'l-ihvân enne efdale'l-kitâbi kitâbullah ve enne efdale'l-hedyi hedyü muhammedin sallallahu teâla aleyhi ve sellem ve şerra'l-umûri muhdesâtühâ ve külle muhdesin bid'ah ve külle bid'atin dalâleh ve külle dalâletin fi'n-nâri. Ve bi's-senedi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi sallallahu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

a. İmanın Süsü Hayâ, Elbisesi Takvâdır

الْإِيمَانُ عُرْيَانٌ وَزِينَتُهُ الْحَيَاءُ وَلِبَاسُهُ التَّقْوَى
وَمَالُهُ الْفَقْهُ

el-îmânü uryânün ve zînetühü'l-hayâü, ve libâsühü't-takvâ ve mâlühü'l-fıkhu.

İbnü'n-Neccâri 'an Ebî Hüreyre, el-Harâitıyyü 'an Vehbin mevkûfen.

Sadaka Rasûlullah fîmâ kâl.

Mefhari mevcudât Muhammed Mustafa râ salavât.

Seyyidü's-sâdât Muhammed Mustafa râ salavât.

Habib-i Hüdâ Muhammed Mustafa râ salavât.

Yine iman dersi olaraktan imanın çıplak, onun ziynetinin hayal olduğundan bahseder. Başta bu haya'yı zikretmesinin sebeplerinden birçok sebepler vardır.

Hayasız iman olmaz. Haya ile iman karın kardeşidir. Hayanın olduğu yerde iman vardır. İmanın olduğu yerde de haya vardır. Madem ki haya yok, iman da yok demektir.

Onun için, *el-îmânü uryânün ve zînetühü'l-hayâ*. Onun (imanın) en başta ziyneti hayadır.

Niçin bu haya?

إِنَّ مِمَّا أَدْرَكَ النَّاسُ مِنْ كَلَامِ النَّبُوَّةِ الْأُولَى: إِذَا لَمْ
تَسْتَحِ فَاصْنَعْ مَا شِئْتَ

Âhurû mâ üdrike min kelâmin nibûvveh: İzâ lem testehî tasna' mâ şî'te. Nübüvvet kelâmlarından en son bize gelen, yani Âdem *aleyhisselam*'dan itibaren Peygamberimize kadar gelip hiç nesh olunmamış bir emir. Bu emirde odur ki;

“Hayâ yoksa istediğini işle.”

Hayâ yoksa eğer, *izâ lem teshî*, utanmıyorsan sen, sende utanmak kabiliyetin yoksa, utanmadan âriysen, hayâsızsan, *tasa' mâ şî'te*, ne istersen yap yani. Ne kadar bu acı bir sözdür yani. Sende hayâ madem ki yok, ne istersen yap artık. Ama sen benim içime bak, masal bunlar. Onlar Yahudi düzmesi. İçi düzgün olan adamın hayâsı da üzerinde olur. Haya imandandır.

Onun için Efendimiz, *el-îmânü uryânün ve zînetühü'l-hayâ*. Onun için diyor ki şurada:

لَإِنَّ الْحَيَاءَ يَجِدُ حَلَاوَةَ الْإِيمَانِ وَاسْتِضَاءَهُ

“*Li-enne'l-hayâe yecidü halâvete'l-îmâni ves'tidâetühû*”

“Ancak imanın tadı haya ile bulunur” diyor. Haya bulunduğu zaman imanın tadı anlaşılır. Sağlam insan yemeğin tadını nasıl anlıyorsa, hayalı insan da imandaki tadı öyle anlar. İmanın bir tadı var yani. Yemeğin tadı gibi imanın da tadı vardır. O tadını ancak haya sahipleri tutacaklardır.

Bu hayayı bizden götüren şey nedir acaba?

Bir sebepler var bu hayanın bizden gitmesine. Onun için dört çeşit fitne gelecek

ümmetin başına. Bu ümmetin başına. Dört çeşit fitne.

En sonuncu olan dördüncü fitne, sağırlık ve körlük fitnessi olacak. Gözler görecek, kulaklar da işitecek. Fakat hakkı görmek ve hakkı işitmekten mahrum olaraktan. Yani basarı var, basireti yok. Basarı var, bu basar her keste var, her hayvanda da var. Mikrobun de basarı var. Ama basiret, basiret olmayınca basarın kıymeti yok. Hayvanda da göz var, fakat kıymeti yoktur. Çünkü hayvanın basireti yoktur. Basiret, insana mahsustur. Binâenaleyh insanda basiret olmadı mıydı, hayvanın gözü gibi olur onun gözü. Binâenaleyh en kıymetli şey, insanda basirettir. Bu basireti götüren şey, hayasızlık.

Hayasızlığa sebep olan da körlük ve sağırlık. Allah esirgeye...

Kör olur da, işitir hiç olmazsa, ona söylersin, gözü görmüyorsa da söylersin, anlatırsın derdini. Yahut kör olur da kulakları duyar, yahut kulakları sağır olur, gözü görür. Ona da işaretlerle anlatırsın kulağı duymuyorsa. çare bulunur.

Ya göz kör, kulak da sağır olursa?

Göz de kör, kulakta sağır. Hiçbir şeye yaramaz artık. Yani hayvan daha âlâ. Çünkü ne

anlatabilirsin, ne işaretten anlatabilirsin, ne söz duyurabiliyorsun. Söz duymuyor, işareti de göremiyor; gözü de yok, kulağı yok. En büyük fitne o fitne. Onun için Allah Teâlâ bu fitnelerden bizi muhafaza buyursun...

Malum ya, fitneler geldiği vakitte umumi gelir.

Umumi geldiği vakitte o fitneden kurtulmak için çare...

Resulullah'ın bayrağının çadırının içine girmek lazım. Resulullah'ın çadırının içerisine girersen, bayrağının altına girersen, o fitnelerden muhafaza olabilirsin. Yok, kendi kendime kurtulacağım dersen Allah muhafaza edesin. Bu zordur.

O fitneler istila ettiği vakitte ortalığı, artık bu körlüğün ve sağırlığın iktizası hiçbir emr-i marufu dinletemezsin. Bu emr-i marufu dinletemezsin. Nehy-i anil münkerden de kimseye “Ayıp yahu, günah yapma.” Hiç kimsenin kulağına girmez bu. Ayıp veya günah dediğin şey, kimsenin kulağına girmez.

Ah, budala herif derler, gerici derler, anlamaz. Çünkü gözü de yok, kulağı da yok şimdi bunların. Bu iyidir, bu da kötüdür. Bu iyiyi yap,

bu kötüyü de yapma. Anlamaz. Bunun bir sebebi var.

Şimdi;

تَعَسَ عَبْدُ الدِّينَارِ وَالدِّرْهَمِ وَالْقَطِيفَةِ وَالْخَمِصَةِ

Teise abdü'd-dînâri ve'd-dirhemi ve'l-katîfeti ve'l-hamîsati.

Cenâb-ı Peygamber şu üç şeye beddua ediyor. *Teis* kelimesi, helâk olsun demektir. *Teis* kelimesi “helâk olsun” demek. Bir ikinci manası, ayağı kaysın yüzü üstü düşsün. Ayağı kaysın yüzü üstü düşsün. Helâk olsun yani o kimse.

Kim?

Abdü'd-dînâr ve'd-dirhemi. Paraya tapan insan. Abdü'd-dînâr. Abdullah değil de Abdü'd-dînâr. Dinara tapıyor, dirheme tapıyor, yani paraya tapıyor. Bir de esvaplara, kumaşlara, süslere, saltanatlara, süse saltanata tapan, paralara tapan helâk olsun!

Paranın, hadd-i zatında paranın kabahati yok. Para bir madendir. Bunu Allah bu insanların hayatları için çıkardığı bir maden. Altın, gümüş, her neyse. Bu madenin kabahati yok. O madeni kullanan insanda kabahat. O madene tapıyorsa, Allah'ı bırakıp da, o helâk olsun.

Neden?

Namaza gelmiyor, niyazı yok, ibadeti yok, taatı yok, Allah tanımıyor, peygamber tanımıyor, tanıdığı şey para. Gece sabahleyin kalkar erkenden paranın peşine, gece geç olsa kadar hala paranın peşinde.

“Canım bak, bu Ramazan'da hani oruç?”

“Vaktim yok tutmaya” der.

“Ee, namaz var mı? Sabahları ezan okuyor ne güzel, camilerde ibadetler, taatler oluyor camiye gelsene.”

Camiye de gelemmez. Bu ne kadar büyük bir beladır ki, bu ne kadar büyük bir beladır ki, mahallesinde yanı başında ezan okunur da, camisine gelip cemaatle namazı kılamaz. Bundan daha büyük bir bela olmaz yani. Senin paraların senin olsun. İster dünya kadar malın olsun, hepsi senin olsun. Bunda kimsenin gözü yok. Fakat ne yazık ki sen o paraların sebebine, Allah'a ibadetin en güzeli olan o sabah namazını uykuda geçiriyorsun. Evde kılsan da kıymeti yok yani. Kalkıyorsun belki evde kılıyorsan ama evde ancak özürlüler kılabilir. Özü vardır, hastadır yahut ihtiyardır, gelemeyecektir. Onun evinde kılmasına müsaade vardır.

لَا صَلَاةَ لِجَارِ الْمَسْجِدِ إِلَّا فِي الْمَسْجِدِ

Lâ salâte li-câri'l-mescidi illâ fîl-mescidi.

Caminin komşusu ancak namazı camide kılabilir. Caminin gayrısında kılamaz. Onun için bu paralara tapma, tabire dikkat edin ama, paralara tapma. Paranın kendisinde değil kabahat.

Onun için,

نِعْمَ الْمَالُ الصَّالِحُ لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ

Ni'me'l-mâlû's-sâlihu li'r-racûli's-sâlihi.

“Para ne güzel şey. Ne güzel.”

Ama kim için?

Sâlih insan için. Sâlih insan için para da gayet güzel bir şeydir. *Ni'me'l-mâlû's-sâlihu.* Meth olunmuş. Bunun hatta bir levhası vardır. Bursa'daki Çekirge Camisi'nde koca bir levha yazmış kim yazdıysa vaktiyle..

“*Ni'me'l-mâlû's-sâlihu li'r-racûli's-sâlihi.*” diyerekten koymuş oraya. Güzel de öyle süslü bir levha halindedir. Yani mâl-i sâlih, sâlih bir insan için büyük bir devlet. Ama sahibinin sâlih olması lazım, paranın da kazanan malın da helâl olması lazım. Helâlla kazanılmıyorsa, sahibi sâlih de olsa para etmez. Onun için “*mâlû's-sâlih*” diyor. *Mâlû's-sâlih*, helâl mal. Onun için hayayı bizden götüren şeylerin başta birisi

bu paraların haram olması. Paraların haram olması bizi haya denilen nimetten mahrum ediyor. Haram paraların başlıca sebebinden birisi; faiz var ya hani diyoruz, o faizin bir dirhemi var. Mesela bir dirhem, bir kuruş mesela, bir kuruş, bin kuruş, bin lira boyuna gider mesela faiz. Bu, bir dirhemden en küçüğü yani. Faizin en küçüğü bir dirhem. Anasıyla otuz üç zina günahı veriliyor ona galiba. Anne-siyle olan otuz üç zinanın günahını alıyor bir dirhem ribayı yiyen insan.

Bunu niçin yapıyor insan?

Bu haramı niçin yapıyor?

Dünyasının istifadesi için, dünya menfaatlerinin istifadesi için. Ben daha faydalanmak için yapıyorum. Ama bunun Allah Teâlâ'nın haram ettiğini, yasak ettiğini, günah ettiğini hesaba katmıyor. Yahut şeysi var içerisinde. “Allah affeder, bilmem ne” diyor, bir şeyler diyor.

Onun için bizden hayayı gideren, hayayı gideren şeylerin başlıca sebeplerinden birisi lokmaların haram oluşudur. Bizi camiye sokmayan... Müslümanız elhamdülillah ama camiye gelemiyor insan. Gelemeyişimizin sebeplerinden birisi de lokmaların haramı oluşur. Halal

lokma mutlaka insanı camiye sevk eder, ibadete sevk eder. İbadetin en iyisi de camide yapılan ibadetlerdir. Toplu olan ibadetlerin, fertlerin tek başına yaptığı ibadetlerle çok kıyas olunamayacak derecede büyük farkları vardır. Bunun için dünya bize her şeysiyle ibrettir. Her şeyi ile bize diyor ki, tek kalma. Yağmur daneleri teker teker toplanır dere olur. Toplanır göl olur. İçinde balığı olur, suyu olur, içmeye yarar, her şeye yarar. Barajlar yaparsın, elektrikler alırsın, araziye sularsın, hepsi olur.

Ne sayesinde?

O birlerin toplanması sayesinde. Eğer o yağmur tanecikleri toplanmasaydı bunların hiçbirisi olmazdı. Ne gölü olurdu, ne barajı olurdu, ne denizi olurdu, ne deresi olurdu. Öyleyse demek ki toplanmayı bize kainat emrediyor. Kainattaki şu gördükleriniz bize daima topluluğu emrediyor. Bu topluluktan bizi ayıran şeyler yine günahlarımızdır. Onun için bu haya en büyük nimet. Bu tabi uzun gider. Bu kadar bunun kâfi.

İkincisi takvâdır. Takvâ ise Allah korkusudur. Allah korkusu olmayan iman, iman sayılmaz. İman var ama hastanın canı gibidir

yani. Hasta adam nasıl işe yaramıyor, yatakta yatıyor, herkesin başına beladır. Onun gibidir yani. Canı vardır ama işe yaramaz. İmanı vardır ama işe yaramaz. Neden? Allah'tan korkusu yok.

Allah'tan korku nedir?

Allah Teâlâ'nın emrini dinlemek, yasağın-
dan kaçmak. Emrini dinlemek, yasağından kaçmak.

Yasaklarına dair nelerdir?

Günahlardır. Yasaklar günahlardır. O günahlardan kaçamadıkça, emirleri olan hayırlar işlemedikçe, o insan takvâ sahibi olamaz. Takvâ için de ilim lazımdır. İlimsiz takvâ da olmaz. Şimdi ilim kağıtlarda olan ilim de, biz ilimi kağıtlardan alıyoruz. Kağıtlardan alınan ilim de ilim değildir. İlim, Allah'tan ve Resulü'nden gönle gelen ilim ilimdir. Yoksa kağıtlardan alınan ilim, kağıtlarda kalır yine. Kağıtlardan alınan ilim kağıtlarda kalır. Asıl ilim, Hak'tan gelecek.

Nedir o?

Allah Teâlâ'nın tevhid ve hidayetidir. Allah Teâlâ'dan tevfik ve hidayet geldi mi, bu gözler, gönül gözleri de açıldı mıydı, o zaman bak her şey kendiliğinden dosdoğru olur, dürüst olur.

Onun için takvâ, dünya hayatının da intizamını temin eder. Allah'tan korkma, dünya hayatındaki de intizamı temin eder.

Nasıl?

Ayet hatırıma gelmedi. Yani takvâ sahiplerinin rızıklarını Allah Teâlâ Hazretleri ummadığı yerlerden kendilerine ihsan eder. Sebepler hâlk eder. O sebepler dolayısıyla bakarsın ki bu takvâ sahibi çok güzel bir şekilde merzuk olmaktadır sıkıntı çekmeden. Tamam. Değil mi?

وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ

Ve men yetteki'llâhe yec'al lehû mahrecen. Ve yerzukhü min haysu lâ yahtesib.
(Talâk Suresi 2-3. Ayet) emri ilâhi sûre-i Talak'ta.

Onun için takvâ sahibi oldun mu, imanın da güzel olur. Fakat buna, bu takvâ için de bir sermaye lazım. O sermaye de fıkıhtır. Dinini bilmektir yani. Dinini bilmeyen insanın takvâsı ve hayası zayıf olur yani. Bu fıkıh ilmi de Ashâb-ı Kirâm'ı öne alırsak. Hiçbirisi okumak, yazmak bilenler pek az idi işlerine. Okumak, yazmak bilenler pek az idi. Fakat bu Resulullah

sallallahu aleyhi ve sellem'den dinlediklerini gönüllerine, içlerine öyle yazdılar ki öyle amel ettiler ki onlar, hayran olur insanlar. Mesela bize hocalarımız her zaman söylerler, derler ki yahu içki haramdır, faiz haramdır, şu haramdır, söylerler. Fakat kimsenin buna kulak astığı yoktur. Meyhaneler dolu, şimdi dükkanlar bile meyhaneye döndü, her taraf dolu.

Niçin bu insanlar duymuyorlar bunu?

Biliyorlar haram olduğunu, bilmeyen yoktur yani. Herkes bilir.

Bildiği halde bunu neden yapıyor?

Demek ki imanındaki zaafiyetin yegane alametidir.

Neden?

Bak şimdi...

Resulü Ekrem *sallallahu aleyhi ve sellem* zamanında mesela içki üç devrede haram edildi. İçki üç devre üzerine haram edilmiştir. Son devresinde, içki haram olduğu vakitte, galiba Ebû Hüreyre Hazretleri olsa gerek, Cenâb-ı Peygamber dedi ki:

“İlan et, duyur. Medine halkına ki içki haram oldu.” Âyet-i kerîmeyi okudu Ebû Hüreyre.

Bakın efendiler! O gün ne kadar herkes içki haram değildir diyerekten, yazdan bizim

pekmez yapıp sakladıklarımız gibi onlarda senelik içkilerini, şaraplarını hazırlayıp küplerine koyuyorlar. Haram değil çünkü. Koyuyorlar. Küpleri dolu hepsinin. Fakat bu âyet-i kerîme okunur okunmaz, Hemen derhal evlerine ne kadar bu içki şişesi varsa, küpleri varsa, çıkardılar sokaklara şarıl diye döktüler. Medine sokaklarının içerisinde diyor, bir dere halini aldılar.

Bir ilan, haram olduğunu ilan ediyor. Herkesin içerisindeki Allah'a karşı o sevgi ve muhabbetin eseri olarak kimin evinde ne kadar içki varsa hepsini döküveriyorlar. Bütün günahlara karşı ashâb-ı kirâm böyleydi. Hayırlara karşı da böyleydi. Hayırlara karşı da böyleydi. Onun için biz de şimdi bu neden olamıyor?

Bunu nasıl buluruz mesela?

Bugün içkinin zararını tıp da söylüyor. Doktorlarımız da söylüyor. Hasta gittiği vakitte sen içki içiyor musun diyor?

“Evvela şunu bırak” diyor. Çünkü zararı var. Ciğerine var, midene var, asabına var, her şeye zararı var; parana da zararı var, çocuğuna çocuğuna zararı var, ahlâkına zararı var, her şeye zararı var. Bu zararlarla dopdolu iken,

insanın buna karşı bir meyili var, meyili var insanın. Hem kendisi de acı bir şey, içilmez bir şey olduğu halde, yine insanlar bakıyorsun ki bunu, hem tatlı parasını kazandığı, akşama kadar kazandığı tatlı parasını.

Aziz kardeş çok acı. Bir hemşerimiz var. Bazen gelir bize dert yanar. Köşe başında kocası kestane satarmış. Yani geliri de yok adamın. Kestane satmaktan kaç para kazanabilir insan yani? Bu parasını da diyor akşam oldu mu gider meyhaneye, zir zop deli olarak gelir eve, ne bizde huzur kalır, ne bir şey kalır diyor, hiçbir şey yok. Parası da yok. Yani eve getirecek ekmek parası da yok. Öyleyken bu zıkkımı yine içmekten geri kalmaz. Buna körlük demezler de, sağırlık demezler de ne derler yani?

Bu aklı olmayan bir insan demek. Azıcık aklı olan insan, bu gibi işi katiyen işlemez. Onun için bilgiyi kitaptan alıyoruz, hocalardan dinliyoruz, kulaklarımıza girmiyor.

Niçin?

Söyleyende de hayır yok. Söyleyende de hayır yok. Söyleyen de amir değil. Biliyor. Bilmesine karşı ilim yok, ameli yok.

Bundan 700 senesinin yahut 500 küsur senesinin imamıdır İmâm-ı Gazzâlî Hazretleri. İmâm-ı Gazzâlî Hazretleri o zamanki ulemasından şikayet etmiş. O zamanki. Gel bugünkü insanlara, yine işimiz, Ramazanımız bitiyor artık muhabbet olsun.

Bir gün beni adaya götürdüler arkadaşlar. Adaya gittik, kilise vaktiymiş. Çanlar çalmaya başladı, papazlar gelmeye başladı evvela kiliseye. Baktım, bakkal dükkanından da öteberi alıyorlar yemek için. Koca papaz, göbeğine kadar sakalıyla arabasında geçiyor. Arkasında da yavruları bir sürü, hepsi sakallı. Yüreğim böyle cızzz etti. Böyle yüreğimin cızzz ettiğini biliyorum. Dedim şu gavur, batıl dininin hizmetkârları olan şu adamlara bak. Batıl dinlerinin icabı olan, icabına göre hepsinin sakalı var yahu. Hepsinin sakalı, genç genç adamlar hepsi de. Maalesef bizim cemaatimizde sakallımız çoktur da, şöyle imamlarla karşılaştırsak her imama bir sakallı düşmez. İmamımız yaşı başını da almış, hoca da olmuş, bir şeysi de var ama hala bir sakal denilen sünnet-i seniyyeye hürmeti yok. Yahut nesi yoksa yok işte. Bundan dolayı da sözünün tesiri olmuyor. Sakallının da başka bir duacı var. Ondan dolayı

sözünün tesiri olmuyor. Hep sözlerin tesirinin olmaması kabahatlerin toplanışından ileri geliyor.

Onun için ne kadar söylesede "*Kellim kelim lâ yenfa*". Ama bir de bu, demin arz ettiğim dört fitneden dördüncüsü olan körlük ve sağırlığın istila etmesidir.

Allah esirgeye, şu mikrop denilen şey var ya hani, bak hepsibizimin ödü kopuyor şimdi. Bu mikrop yayılıyor diyerekten. Fitne de böyle. Mikroptan daha beter, göze görünmeden istila ediyor ortalığı.

Şimdi sen bizim hanım kıza söylesen ki, "Kızım, niçin böyle sen çırılçıplak geziyorsun? Niçin başını örtmüyorsun?"

Seni ta'yip eden. Ve bu ta'yip ettiğimiz çocuk, bugün İmam Hazreti Mektebi'nde de hocadır. Çocuklara ders veriyor o haliyle. Sen gel de bizden medet bekle.

Allah affetsin...

Onun için, ve *mâlühü'l-fıkh* dediği vakitte, fıkıh dini bilmek değil. Ermeni var Arabistan'da, Rum var Arabistan'da, Yahudi var Arabistan'da, bizden iyi Arapça'yı bilirler, bizden iyi de tefsir yaparlar. Fakat dinleri yoktur. Bilme iş değil. Onu hazmetmek iş. Onu

hazmetmek, benimsemek... Onun için Ashâb-ı Kirâm *radıyallahu teâlâ anhüm ecmaîn* Hazretleri, Peygamber *sallallahu aleyhi ve sellem*'den duydular mı, onu derhal benimsiyorlardı, hazmediyorlardı. Onunla amil oluyorlardı. O amil olmaları dolayısıyla bugün işte el-hamdülillah İslâmiyet o şekilde ayakta duruyor.

Şimdi bakın.

b. İman Kardeşliği

الْإِيمَانُ يَمَانٍ وَهُمْ مِنِّي وَإِلَيَّ وَإِنْ بَعْدَ مِنْهُمْ الْمَرْبَعُ
وَيُوشِكُ أَنْ يَأْتُوا أَنْصَارًا وَأَعْوَانًا فَأَمْرُكُمْ بِهِمْ خَيْرًا

el-îmânu yemânin, ve hum minnî ve ileyye, ve in ba'ude minhumu'l-merbe'u, ve yûşiku en ye'tû ensâran ve a'vânen. Fe âmürüküm bihim hayran.

el-îmân. Yine Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*, iman hakkında bir malumat...

Yemânin.

Yemân ne demek?

Yemânici demek. Yemen'e mensuptur. İman Yemen'de iyidir. Yemenliler imana çok hazır ve müştak ve kabulcü. Diğer insanlar mesela iman dediği vakitte biraz zorlanıyorlar.

Zorlanıyorlar, işte kılıncın korkusundan yahut şundan bundan. Bazen böyle Müslüman olanlar var da Yemen ahalisi müştak, hazır, derhal iman ediyorlar.

Onun için *el-îmânu yemânin, ve hum minnî*. Onlar bendendir bu Yemen ahalisi.

Ve ileyye. Ben de onlardanım.

Ve in ba'ude minhumu'l-merbe'u. Her ne kadar memleketleri uzaksa da, bu çok güzel şey, her ne kadar memleketleri uzaksa, benden uzakta iseler de onlar benden, ben de onlardanım. Aramızda ayrılık yoktur.

O günün Yemenlisi için ama bugünün Yemenlisi değil için. O günün Yemen ahalisi imana çok müştak, aşık ve de başlarında Veysel Karani Hazretleri.

Öyle olduğu halde, ama çok da uzak memleketleri. Kimi işte kaç günlük, kaç aylık yol. Ama memleketlerin uzaklığı gönüle uzak olmuyor. Gönüller için şark ile garb arası bir an işidir.

En ye'tû ensâran ve a'vânen... Onlardan umulur ki diyor ki, onlar size yardımcı olurlar ki oldukları gibi.

Fe âmüruküm bihim hayran. Size onlara karşı hayırla muamele etmenizi emrederim.

c. Haramdan ve Hıristan Uzak Durmak

Şimdi yine bu üçüncü bir hadiste.

الْإِيمَانُ عَفِيفٌ عَنِ الْمَحَارِمِ عَفِيفٌ عَنِ الْمَطَامِعِ

"el-îmânu 'afîfun 'ani'l-mahârimi, 'afîfun 'ani'l-metâmi'i."

Bu da çok dikkate değer bir şey. *el-îmânu 'afîfun*. Hiç dikkate değmeyen bir şey yok da, zaten hepsi dikkate değer de bu güzel oluyor.

el-îmânu 'afîfun. *Afif*, mani manasında. İman manidir. Bak bu çok dikkate şayan. İman manidir.

Neye?

'*Ani'l-mahârim*. Haramı işletmeye iman manidir. İmanı olan insan haramı işleyemez.

Demek ki haramı işlemelerde imansızlığı tazeliyor burada. İnsan kendi kendini de aldatıyor. İmanı var diyor. *Lâ ilâhe illallah Muhammedun Resulullah*. Şüphesiz ama, hakikaten o imanı iman olsaydı, sen bu haramı işleymeyeceksin. Çünkü iman ona manidir. İşlemesi imansızlığına alamet olur.

وَهُوَ مَنَعُ النَّفْسِ وَكَفُّهَا عَنِ الْحَرَامِ

"*Ve hüve menu'n-nefsi ve-keffühâ ani'l-harâm*." Nefsi haramdan men ediyor, mani

oluyor. Haramı işletmiyor. Haramın işlenmemesi imana alamet, haramların işlenmesi imansızlığa alamet.

Allah cümlemizi affetsin, mağfiret etsin...

İkincisi; '*afîfun 'ani'l-metâmi'i*'. İman aynı zamanda tamaha da manidir. Tamah sahibi değildir imanlılar. İmanda tamah olmaz.

Tabi, bugünün dünyası bize paranın lüzumu duyuruyor. Para lazım. Parasız iş olmaz. Fakat paraları biriktirmekte ve onun üzerine oturmakta vebal var. Paraları biriktirmekte ve onun üzerine oturmaktadır. Paranın kendisinde vebal yok. O paralar dolayısıyla dünya işleri dönecek. Onun sen üzerine oturur da onu işletmezsen, işletemezsen Müslümanların menfaatine har-cayamazsan o senin için aynı zamanda ne oluyor? Vebal oluyor.

Onun için '*afîfun 'ani'l-metâmi'i*'. Onu saklamak neden ileri geliyor? Tamahdan ileri geliyor. Tamahın birinci derecesi, zekâtını vermemesi. Zekât ve sadakasını vermemesi tamahının alametidir. Bugün insanlar tabi devlete bir vergi veriyorlar. Bu verdiği vergiyle beraber bazı hayırlara da iştirak ediyorlar. Fakat insan bu dereceye gelmiş ki vergisini,

zekâtını vergisine saymak istiyor. Zekâtını yaptığı hayra saymak istiyor. Bunun için de çeşitli hileli yollara kaçıyor.

“Benim şu kadar zekâtım var ama şurada sizin şu inşaatınız var. Şu inşaatınızı ben şu kadar zekâtımdan versem de, eh sizin inşaatınız da olur. Biz de yükten kurtulmuş oluruz. Çok güzel ama, bak şimdi fıkhnın lüzumu kağıttan da olsa; âyet-i kerîmede, Cenâb-ı Hak sadakayı nasıl takdim ediyor?

d. Zekâtın Verileceği Sekiz Sınıf

إِنَّمَا الصَّدَقَاتُ لِلْفُقَرَاءِ وَالْمَسْكِينِ وَالْعَامِلِينَ
عَلَيْهَا وَالْمُؤَلَّفَةِ قُلُوبُهُمْ وَفِي الرِّقَابِ وَالْغَارِمِينَ
وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَابْنِ السَّبِيلِ

Inneme's-sadekât. Sadaka, zekât demek.

Innems's-sadakâtü lil-fukarâ'i ve'l-mesâkîni ve'l-âmilîne aleyhâ ve'l-müellefeti kulûbühüm ve fîr-rikâbi ve'l-ğârimîne ve fî sebîli'llâhi ve'bni's-sebîli. (Tevbe Suresi 60. Ayet)

Şu sekiz kişiye Cenâb-ı Hak sadakanın takdimini kendi yapacak.

Şimdi sen şu sekiz kişinin elinden alacak, buradaki inşaaata vereceksin de aynı zamanda

da zekattan kurtulacaksın. Zekâtını da vermiş olacaksın. Yahut devlete verdiği vergiyi yerine sayacaksın, ondan da zekâtından kurtulmuş olacaksın.

Yine bu ayetin şerhinin içerisinde gördüm.
Diyor ki:

Müslüman arazisinden öşür vermekle mükellef. Öşür, tabi tarlandan ne çıkarsa ondan vereceksin. Öşrünü kaldırıp da yerine vergi konduğu vakitte sen zillete düşmüş oluyorsun diyor, esarete düşer oldun. Çünkü kullanılmayan bir yerden de vergi veriyorsun.

Ne hakla?

Müslüman böyle bir zilletin altına düşmemesi lazım gelirken düşmüş bulunuyor. Binâenaleyh vergi ayrı bir şeydir. Zekât ayrı bir şey. Zekât, fukaranın hakkıdır. Fukarayı, bu Mısır'dan Yusuf Bey'e getirmişler bir tefsir. Ona baktım orada, burada diyor ki:

Fukara şu insandır ki; elinde avcunda bir şeysi yok, bir şeysi yok. Yani bin beş yüz küsur lirası kadar bir şeysi yok. Bir parça işte, bir yatağı var, bir yorganı var, işte başına örtecek bir şeysi var ama, bin beş yüz liraya sergiye bali olan bir meblağa sahip değil. Fukara bu. Buna sadaka düşer.

Mesâkin kim?

Mesâkini bizde der ki, bizim lugatlerimizde mesakini iki şey üzerine söylemişlerdir. Miskin ile fakiri birbirinden ayırırken, fakirin bir şeyi var. Yatacak yeri var, örtünecek eşyası var, yiyecek bir de çanağı çömleği var. Bu fakir.

Miskin, hiçbir şeyi olmayan bir adammış. Bu Arap tefsiri ise miskini hasta ile tabir etmiş. Miskin demek, hasta mariz, çalışamayan bir insandır. Binâenaleyh sadakayı bunlara tercih edin diyor.

Şimdi ne yapıyoruz?

“Ahmet gel oğlum, al şunu Ahmet'in, bu filanın zekâtıdır.”

“Peki.”

“Bunu sen hediye eder misin inşaata?”

Mecbur tabii, ne yapsın zavallı orada barınıyor.

“Ederim” diyor, yahut “Cemiyetine ederim” diyor ve ediyor.

Ama çocuğun eline bir şey geçmiyor ki. Oradan alıyor ve veriyor. Onun malı olacaktı o. Halbuki o kandırma oldu şimdi. Bu hile diyorlar işte buna. Bu kandırma yani.

Kimi kandırıyorsun?

Beni kandırabilirsin, şunu da kandırabilirsin ama Allah kanar mı bu işe? Maksat o çocuğun, o fakirin ihtiyacı için verilmesi lazım idi. Verdik, aldık esvapları da. Sen de sevap kazanacaksın diyoruz aynı zamanda.

Evet, o da diyor, ben de sevap kazanacağım. İyi, bu da olacak bu iş ama elime bir şey geçmiyor diyor.

Allah affetsin kusurlarımızı...

Onun için sadakât denirken, bu hayırlar yapılırken bunlara da versek olmaz mı?

Bunları temlik lazım.

Temlik ne demek?

Mal ile olacak. Bunu vereceğim, o da onun malı olacak. Eşref Bey de o sırada çok para topladık da böyle çocukların, onun bunun zekâtını çocuk da getiriyor, alıyor, kabul ediyor. Verdim, kabul ettim, verdim, kabul ettim, aldım, kabul ettim diyerekten bir sürü de hediye ediyor. Bunun vebaline biz de giriyoruz.

Allah hepimizin kusurunu affetsin...

Başka türlü vermiyor o adam, ne yapacaksın?

Ha şimdi demek ki zekâtı verirken, '*ani'l-metâmi*'; tamah, bunu verdirmeyen, bu hile yollarına kaçırın şey insanı tamah oluyor.

Tamah...

Mesela farz et ki, Allah daha bol versin, milyonluk bir adam. Yirmi beş bin lira zekât verecek. Yirmi beş bin lira, bir milyonun zekâtı olarak. Ee, bunu ne yapsın şimdi? Çeşitli kaçamak yollarından vermeye çalışacak. Bu olmazmış. Halbuki şimdi biz 35 milyon diyoruz, hadi 10 milyonunu fukaraya çıkar şöyle. 25 milyon insan...

Şimdi yarın bayram, hepimiz fıtra vereceğiz. Hepimiz mecburiyiz bu. Bu 25 milyon insan hiç olmazsa elli liraya yüz liraya gibi bir şey teberra etse, iki buçuk milyar para yapar. Senede bir kere verecek. İki buçuk milyarla memleket ne kadar güzel fakır fukarasını doyurur, işler yapar, şunu yapar, bunu yapar.

Onun için evâilde, İslâm-ı evâilde zekâtları devlet toplar, devlet onu yerine harcar imiş. Kim fakir, kim ne verecek, biliyor tabii, ona göre harcıyor. Bugün biz bunu bilmekten âciziz. Memleketimize birçok yabancılar gelir.

Fakirim der, âcizim der, yardım edin der. Bilmeyiz ki kimsin sen. Seni biz şimdi Ramazan oldu da görüyoruz. Ramazandan evvel hiç gördüğümüz yoktu seni.

Sen kimsin?

Belki memleketinde senin varlığın da var, şuyun da var ama zekât bedavadan kazanılacak bir para. Bunu da almaktan kaçınmıyoruz. Denk geliyor bazen mesela. Fakir halli, bir şeyler istiyor, biz de acıyoruz, veriyoruz. Acıyoruz, veriyoruz. Ama yerine gidiyor mu?

Şimdi geçen akşam bizim Konya'lı müftü efendi geldi, “Paralarınızı verin” dedi, “Zekâtlarınızı verin” dedi. Bizim işte inşaatımız var şu kadar bu kadar dedi. Paraları aldı gitti. Biz onu devredeceğiz dedi orada. Devir de yapacağız yani inşaata harcanan o paralar ya, biz onu devir yapacağız. İşte çocukları aldatacağız yani. O aldatma dolayısıyla da bu paraları işte iâşelerine, şusuna buşusuna harcayacağız.

Allah'ın dediği temlikten kaçamak yolu...

Şimdi bir kere memlekette kazanılan para memleket fukarasına aittir. Memleketin fukarası dururken o parayı başka memlekete aktarmak haksızlıktır. Fıkıh kitabımızın (me-selesidir).

Ee, Konya'da o memlekette. O da haline göre yapar yapacağını. Bin yataklı memleket İstanbul'da bile yok. Bin yataklı bir tane İmam Hatip talebesine yurt yapacağına beş yüz yataklı yap da kendine göre yap.

Allah kusurlarımızı affetsin...

Mesela bir buçuk milyonluk bina yaptık diyor.

Ne ile?

Hep bu bu aktarma paralarla. Halbuki memleketin ihtiyacı olan kısımdan, senin diğer memlekette bir akraban varsa, mesela Konya'dan gelmişsin, Hanya'dan gelmişsin, orada akraba-u taallukatın var, muhtaç durumdalar. Onlara gönderebilirsin. Çok muhtaç durumda iseler. Yoksa öyle benim zenginliğimi siz de öğrenen diyerekten, buradan kazanıp da oraya göndermek haksızlıktır. Onun için, *'afîfun 'ani'l-metâmi'i*. İman, aynı zamanda tamaha da manidir.

Niçin?

İman sahibi bilir ki ben bir veririm Allah bunun yerine on verecek. Yahu Hz. Ali Efendimiz, Allah şefaatlerine nail etsin...

Fakirmiş Hz. Ali Efendimiz. Fakir, gündelikçi. Gündelik çalışır, gündelik demek her gün çalışmıyor ya, gündelikçiler bazen bulur, bazen bulmaz. Arabistan'da da her gün gündelik olmaz ya, yazın hurma vakti olacak, yahut bağ bahçe vakti, sulama vakti olacak,

başka zamanda iş de olmaz. Böyle işçilikle ömrünü geçiren bir adam.

Tabi Hazreti Fatıma Validemiz ile evlendiler. Hazreti Fatıma Validemiz de hasta olmuş. Hasta olmuş, canı da bir nar istemiş. Bir nar olsa da yürek yangınını söndürmek için. Hazreti Ali Efendimiz'e gitmiş. Hazreti Ali Efendimiz, yok parası. Gitmiş, ödünç almış birisinden. Bir rehin veriyor, ödünç alıyor. O ödünç parasıyla alıyor. Tam kapıya geleceği vakitte;

وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا
وَأَسِيرًا

Ve yut'imûne't-ta'âme 'alâ hubbihî miskînen ve yetîmen ve esîrâ. (İnsan Suresi 8. Ayet)

Bir gün yetim, bir gün miskin, bir gün esir. Üç gün bu. Birbirlerine geliyorlar, hem de oruçlular ha. demiş ki Hazreti Hasan ile Hüseyin'de hasta olmuşlar. Hasta olunca demişler ki bu ana ile baba:

“Yâ Rabbi bu çocuklarımıza şifa verirsen sen, biz senin için üç günde oruç tutalım” demişler.

Bu üç günlük oruçlu günlerinde, şimdi getiriyor kapıya kadar, evvela miskin geliyor, diyor ki:

“Ben miskinim. Bir şey var bana.” Veriyor.

İçeriye giriyor, yok bir şey. Su ile iftar ederekten ertesi günün orucuna niyet ediyorlar. Akşama bir iftarlık yok yani, gece yiyecek bir şey yok sahurda. Ertesi gün geliyor, yetim bir çocuk geliyor.

“Yetimim” diyor yani. O gün getirdiğini de yetime veriyor Hz. Ali. Akşama evde gene bir şey yok.

Şimdi bak şimdi bu zekâtını böyle kaçırmak suretiyle hile yollarına sapan insanlar, Hazreti Ali Efendimiz’in ve ashabın hali de böyleydi. Ölç bakalım, ölçebilecek misin yani?

Ölçü kabul eder mi bunları?

O akşam iftar edecek, sahur yiyecek bir şey yok, onu bile verebiliyor.

“Eh Allah kerimdir” diyor.

Beri taraftaki de milyonu varken kaçamak yoluna kaçıyor. Yani milyonunun beş yüz binini de bir hayrı harcasan da beş yüz bini sana yeterse, yeter ama bir milyon kadar iki milyon olsun istiyor insanın canı. Bu da tamah. Onun için;

el-îmânu 'afîfun 'ani'l-mahârimi. İman tamaha da manidir. Tamahı yaptırmaz. Harcatır seni. Ama harca harca, ama harcanmayacak yere değil. Onun için; *Estâizubillah.*

e. Allah Yolunda İnfak ve İyilik

وَأَنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا تُلْقُوا بِأَيْدِيكُمْ إِلَى
التَّهْلُكَةِ وَأَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ

Ve enfikû fî sebîli'llâhi ve lâ tülkû bi-eydîküm ile't-tehlüketi ve ahsinû; inna'llâhe yühibbül-muhsinîn. (Bakara Suresi 195. Ayet) ayet-i kerîmesinde Hayber Muharebesi oluyor. Hayber Muharebes'ine gidiyor ashâb-ı kirâm. Sıcak mevsim, sıcak hava.

Malum Arabistan'ın sıcağı da şakaya gelmeyen sıcak. O sıcak mevsimde delikanlının birisi düşmanın içerisine Hayber değil Mute kazası. Mute kazasında askerin birisi atıyor kendisini düşman saflarının içerisine. Başlıyor kılıç oynatmaya. Önüne geleni kesiyor.

Onu görenler diyor, “Vah vah be, yazık. Kendisini helâka attı bu adam. Çünkü o kalabalık birkaç kişiyi öldürür ama, kendisini de öldürecekler tabiatıyla orada şehit olacak.”

Ama adamın gözü onu görmüyor. Kendisinin şehit olmasını istiyor zaten o. Ama hiç olmazsa üç beşinde canına okurum diyor orada. Atmış kendisini. Böyle deyince tehlikeye attı diyorlar.

Hazreti Halit bizimki bu, Ebû Eyyûb El-Ensârî Hazretleri (diyor ki:)

“Yok, yok, yok, yanlış anlıyorsunuz. Tehlike bu değil, tehlike bu değil.”

“Ya tehlike (nedir)?”

“Tehlike, mallarını infâk etmeyip evlerinde mallarının daha çoğalması için oturan insanlar, mallarının başında oturan insanlardadır tehlike. Yoksa parasını atmış gelmiş burada canını feda ediyor. Bu tehlike değil, şehit olacak.”

Yine şunu da duyurayım size bakın.

Yine o şeyde. Şehid, iman, *'afîfun 'ani'l-mahârimi* ve *'afîfun 'ani'l-metâmi'i*. Hem harama manidir iman, hem tamaha manidir iman.

Ashâb-ı kirâm dövüşüyorlar. Yine o Mute kazarısında galiba. Hangi kaza da ise... Şehit olmuş birçok ashab tabi. Geldiler Resulullah'a haber veriyorlar.

“Yâ Resulallah! Filan şehid, filan şehid, filan şehid...” söylüyorlar, sayıyorlar.

Efendimiz de dinliyor.

“Filan da şehid” diyorlar.

“Yok, şehid değil. Onu ben cehennemde görüyorum, çaldığı abayla beraber” diyor.

Ee, o abayı çaldı, beş kuruş, öyle bir şey işte. Demek ki iman, harama mani idi. O mani olamadı onun imanı. Onun için cehennemde bir cezasını çekecek de öyle geçecek cennete.

Onun için aziz kardeş! haram çok kötü bir şey.

Dibi tepesi ne kadar dağ olursa olsun, muhakkak göçecek. Altındakilerin hepsini ezecektir. Onun için sen kazanırken halalından kazan, besmeleyle kazan ve namazını, niyazını da o para yolunda terk etme.

Ama bu, şimdi bak yine bu fitneye geldiği iş, bu sözle olmuyor, sözle işittiremesin. Kendimize de işittiremiyoruz, etrafımızdaki çoluk çocuğumuza da işittiremiyoruz.

Sebebi?

Sabahın güzel vaktinde uyku uyuyor herkes. Neden yahu sabahleyin şimdi bak...

Bu namaz vakti geleceksin namazını kılacaksın. Bak, biz güzel güzel dualar da okuyoruz. Onları da dinleyeceksin. Allah senin vücuduna nur verir, kazancına bereket verir,

işlerine rastlık verir. Her şeyde müctebî olursun.

Yok, uykuyu bırakamıyor. Uykum, “İşe erken gideceğim” diyor.

“Uykuyu alamazsam gidemem işime” diyor.

“İşte işte gündüzün yoruluyorum, çalışıyorum” diyor.

Birçok bahanelerle sabah namazını terk ediyor. Halbuki sabah namazının terki, farzını değil, farzını değil, sabah namazının sünnetinin terki bile, bak şu kadar, sabah namazının sünnetinin terki bile...

Düşman dövüşüyorduk, galebe çaldı kovalıyor bizi. Kaçmak mecburiyetine kaldık. Kaçmak deyince, bütün kaçmak değildir, gerideki kıtaya iltihak edeceğiz, daha başka bir kuvvet var arkada. Bu kuvvete iltihak etmek mecburiyette kalıyoruz. Kaçma deyince başka türlü anlaşıyoruz. Bizim kaçaklar var ya, öyle kaçak değil. Bu kaçma değil. Arkadaki kuvvete sığınmak için geri çekiliyor.

Bu geri çekilirken ki; zorluk var, düşman geliyor. Sabah namazının sünnetini terk etmeyecek. O arada onu kılmakla mecbur, mükellef. Eğer onu kılmazsa, mesul oluyor ondan dolayı.

Bu düşman karşısındayken, bu sabah namazının sünnetinin terkini cevaz olmazsa, senin evinde duramaz. Cami dururken... Çünkü öyle olunca camileri yıkmaktan başka lüzum yok.

Ne olacak? Herkes evinde yapabilir bu ibadeti.

Camiye ne lüzum var?

Hiç lüzum yok. Kaldırıp atmalı bunları. Ondan sonra bir gün gelir de, geçen gün o hoca efendinin hoşuma gitti sözleri, güzel söylüyor.

“Herkes layık olduğunu bulacak.” Bu böylelikle camiler muattal kalırsa, camiler o zaman ya depo olur ya bir başka şey olur. Layık olduğunu bulur. Onu o hale getiren o değil, biz.

Niçin?

Boş bıraktık camiyi. Boş bırakılınca tabii bir şey olacak. Boş tutarlar mı onu?

Şimdi fitne... O fitne geldiği vakitte göz görmez, kulak da duymaz. Göz görmeyince, kulak da duymayınca artık ondan hayır olur mu? Sen istediğin kadar bağır, istediğin kadar söyle. Radyo değil bilmem ney söylerse söylesin. Yok, göz kapalı, kulak tıkalı. Nasıl ki işte aynen bir insanın gözü kapalı, kulağı tıkalı insana söz anlatmak imkanı olmazsa, bugünkü içerisindeki basiret gözleri kapanmış, basiret

kulakları tıkanmış olan insanların da hali bundan başka bir şey değildir.

Allah cümlemizi affetsin...

Cem-i matâmi', *matma'* ın cemi'dir diyor.

وَهُوَ الْحِرْصُ عَلَى الدُّنْيَا وَمَتَاعِهَا

“*Ve hüve'l-hırsu ale'd-dünyâ ve metâ'.*”

Dünya metâna hırs, dünya metâna hırsan ibarettir tamah. Onun için *tebben*, bir gün Efendimiz gene ashâbı kirâma; *Tebben*, hani *tebbet yedâ* var ya. *Tebbet yadâ*'nın başındaki *teb* kelimesi.

تَبًّا لِلذَّهَبِ وَتَبًّا لِلْفِضَّةِ

“*Tebben li'z-zehebi ve'l-fıddati.*” dedi.

Teb, helâk manasında. Helâk olsun, hüsrana kavuşsunlar, bu *taise* gibi, *taise* gibi helâk olsun, yüzü üstüne düşsün, sürünsün. Bu da *tebben*, helâk olsun.

Kim?

Li'z-zehebi ve'l-fıddati. Altın ve gümüş biriktiricilerine, mal biriktiricilerine helâk olsun, *teb*.

Onun için, herkese bu sözler aksi amel yapmaz inşallah, bu Peygamber *sallâllâhu aleyhi ve sellem*'in buyruklarıdır. Bu dünya nizamı ve kıvamı Allah'ın emriyle, Resûlullah'ın

emrine bağıdır. Onların emirlerine riayet edildiği takdirde, dünya rahat eder. Müslümanlar rahatlık içerisinde yaşarlar. Onların emirlerine muhalif edildiği takdirde, insanlar rahat-tan uzak kalırlar.

O zaman ashâb-ı kirâm dediler ki:

“Yâ Resûlallah! Ee, bu paraları böyle diyorsun da ne yapacağız biz? Paraları biriktirmeyeceğiz de ne yapacağız ya? Bu paralarla dönüyor dünyanın işi.”

İttehiz lisânen zâkiran. Dikkat edin ama.

İttehiz lisânen zâkiran. Allah'ı zikreden bir dil size yeter. Ne yapacaksın parayı? Götüremezsın mezara. Bıraktığın parayı haramdan kazandıysan, halalden de kazandıysan hesabı var. Haramdan kazandıysan azabı var. Bu paralar mirasçıların ellerinde dağılıp gidecek, bir şeye yaramayacak. Sana lazım olan *lisânen zâkir*, dilini Allah'a alıştır, Allah desin dilin.

Lisânen zâkir.

Daha. *Ve kalben şâkir.* Bir de Allah'ın verdiği nimetlere şükreden bir kalp, ona bak sen ona. Altını, gümüşü ne yapacaksın sen?

Sen Allah'a şükreden bir dil iste ve Allah'ın verdiği nimetlere şükreden bir gönlü iste. Altından da iyisi bu, gümüşten de iyisi bu.

Bunlar ebedidir. Çünkü altının, gümüşün ne kadar çok olursa olsun, bir gün muhakkak buradan bırakıp gidiyor arkasından. Kimse götüremiyor ya, herkes burada bırakıp gidiyor.

Bıraktıktan sonra sana o tarafta hesabı, azabı kalıyor. Ama onun yerine böyle zikir ve kalb-i şâkir ile gidersen, o ebediyet aleminde senin sermayen oluyor. Orada senin sermayen.

Paraların buradan pek giderse mezara kadar gider. Güzel tabuta korlar, ipekli kefinler yaparlar, güzel mermerlerden mezarlar yaparlar. Ama altındaki inliyormuş, kimin umurunda? Onun mezarı güzel olsun, altından olsun, bundan olsun. Ama içindeki ne olursa olsun. Onun için çok dikkate şayândır bu.

Akşam Hoca Efendi;

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ
الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ

Tebârekellezî bi-yedihi'l-mülk diye okudu. İlk sayfada. *Halaka'l-mevte ve'l-hayât*. Hepsimiz biliyoruz değil mi?

Halaka'l-mevte ve'l-hayât. Ölümü hâlk etik Allah evvela. Hâlk, hâleka diyoruz. Hâlk etti Allah. El-mevt, ölümü hâlk ettik. Hani;

كُلُّ نَفْسٍ ذَائِقَةُ الْمَوْتِ

Küllî nefsin zâikatü'l-mevt. Azrail *aleyhisselam* diyoruz ya adına, geliyor canımızı alıyor.

İlk yaratılan, hayattan evvel yaratılan ölümdür. Binâenaleyh filan öldü, rahmetullah. Neden öldü ya? Kalbi kırık, kalbi tutmuş efendim. Kalp krizi. Geldi gitti. Masal yahu. Ölüm geldi yahu. Bu kalp krizinde doktor hastasına söylüyor işte. Sık nefes diyor, bir şey diyorlar, diyorlar, diyorlar.

Ama *halaka'l-mevt* ona isabet ediyor. Emir var, sahibini gidip dakikasında buluyor. Dakikası da şaşmıyor onun..

Bir güzel hikaye görmüştüm bir yerde de aklıma geldi.

Süleyman *aleyhisselam* malum ya, inse cinne hükümdar. Azrail *aleyhisselam* bir gün ziyaretine gidiyor Süleyman *aleyhisselam*'ın. Elinde de onun defteri var, kimin canı alınacak hepsi elinde. Bakıyor ki o bir saat sonra canının alınması, Hindistan'da. Hindistan'da bir saat sonra canı alınması lazım gelen bir adam, Süleyman *aleyhisselam*'ın yanında oturuyor.

Eyvah diyor. İçine bir şey düşürmüş şimdi zavallının.

Azrail *aleyhisselam* dedi ki:

“Bu adamı ben şimdi nasıl alacağım canını?”

Orada almakla memur. Burada alamaz. Herkesin canı nerede alınacaksa orada alınacaktır. Başka yerde alamaz o canı. Yani hepsimizin ölüm yeri muayyendir. Saati de muayyendir.

Nasıl?

وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ مَّاذَا تَكْسِبُ غَدًا وَمَا تَدْرِي نَفْسٌ
بِأَيِّ أَرْضٍ تَمُوتُ

Ve mâ tedrî nefsün mâ zâ teksibü ğaden.

(Lokman Suresi 34. Ayet)

Hiçbir nefis bilmez ki yarın ne kazanacaktır.

Sen evde hesaplarsın, şuradan şunu alayım, şuraya veririm, buradan bunu alırım, buraya veririm, şu kadar kâr ederim, bunu hesaplarsın.

Ve mâ tedrî nefsün mâ zâ teksibü ğaden.

Ama hiç bir nefis bunun yüzde yüz bu böyledir diye bilemez. Bakarsın sabaha bir ölüm gelir, alır gider, hepsi muattal kalır.

Ve mâ tedrî nefsün bi-eyyi ardın temûtü.

Hiçbir nefis de bilmez nerede ölecektir.

Hatta bu Alman Harbi'nde çok şaşırılacak bir şey. Sırp kral ve efradı bir tayyareye binmişler kaçıyorlar. Ne tarafa gideceklerse. Akdeniz'in üzerinden geçerken, gemiler dövüşürken, gemilerden atılan mermilerden bir tanesi, tayyaredeki adamı isabet ediyor öldürüyor orada. Herif memleketten kaçıyordu, kurtulacaktı. Fakat tayyare oradaymış demek onun ecelinin alınması, oradayken onu alıp götürüyor işte.

Allah'ın hikmetine karışılmaz.

Onun için ölüm, hayattan evvel hâlk olmuştur. O, hepsimizin ne zaman gideceğini bilir. Onun için sen o gün için hazır ol. Bu dünya bizi alıp götürecektir oraya.

Bu kadar burada yetsin, bu altı bunun uzun.

Şimdi adam şöyle ona bir bakmış. Tabi canı da sıkılmış. Adam onun öyle bakışını görünce korkmuş. Gitmiş tabi. Süleyman *aleyhisselam* demiş, yahu kimdi o?

Azraill *aleyhisselam*'dı demiş. Yahu ben onun bakışından çok korktum demiş. Sen şu rüzgarına emret de demiş, götürsün demiş,

Himalaya dağlarının arkasından bir yere atsın demiş.

Tabi. Tayyare gibi oraya atmış. Azrail *aleyhisselam* bakmış ki adam orada hazır. Vakti geldiği vakitte almışlar onu gitmiş.

Allah cümlemizi affetsin de, şimdi güzel güzel elhamdülillah oruçlarımızı tuttuk, teravihlerimizi kıldık. Bu akşam da bir teravihimiz var ama Allah inşallah bizimki de doğrudur. Arabistanlı kardeşlerimiz, Pakistanlı kardeşlerimiz, vs. bugün bayram yapıyorlarmış.

Ama ne yapalım işte bu artık Allah kusurumuzu elbette affeder inşallah. Elimizde başka bir şey de yok. Şimdi biz yarın da oruç tutacağız. Bu akşam ki teravihimizi de kılacağız. İnşallah Cenâb-ı Hakk'ın da bayram günü bir tebşirat günüdür. Hepimiz de inşallah camiden çıkarken anadan doğmuş gibi hiç günahsız olaraktan da çıkar gideriz.

Allah Teâlâ'nın bu Ümmet-i Muhammed'e çok lütufları var. Ama ne kadar sayısız ha. Biliyor Allah-u Teâlâ bizim ne mal olduğumuzu. Günahlarımızın affolabilmesi için çeşitli vesileler halk etmiş.

Mesela abdest aldığımız vakitte abdest azalarımızdaki günahlar dökülüyor. Namaza geliyoruz, namazımızı kılmakla camiden çıkarken yine günahlarımız dökülüyor. Beş vakit namazda bu.

Cuma namazımız var. Cuma'dan cuma'ya kadar yaptıklarımız cuma'dan çıkarken silinip gidiyor.

Ramazanımız var, Ramazanımızı tutuyoruz Ramazan'dan çıkarken, o da bir Ramazan'dan bir Ramazan'a kadar ne varsa o da alıp götürüyor onları. Tertemiz kalıyoruz.

Ama burada iki şey var. Bu afların içerisinde Hakkullah olan kısmıdır. Hakku'n-nas, helallaşmaya bağlıdır. Hakkunnas'a elleşmiyor Cenâb-ı Hak. Yani insanda olan haklara elleşmiyor. Onlar kalıyor burada. Onun için bak o şehit bile, şehit olduğu hâlde Hakku'n-nas üzerinde varken cehennemde, cehenneme atılmış. Orada görüyorum dedi Efendimiz. Cehennemde görüyorum dedi. Onun için hakku'n-nas 'a elleşmeye hiç gelmez.

Zekât hakku'n-nas 'tır. Hakkullah. Hem Hakkullah hem de Hakkunas'tır. Allah onu sana vermiş. Sende emanettir. O emaneti muhtacına, sahiplerine vermek, verebilmek için

sende tutuyor onu. Eh mükâfatını iyi kullanabilirsin, kazanırsın, mükâfat alırsın. Yapamazsan mücadatını da sana bırakırlar sonra.

Onun için inşallah böyle hiçbir günahımız olmadığı halde bayramıza da çıkarız. Aramızda kusurlarımız, kusurlarımız, haklarımız varsa, onlar için de gururlanmayıp helallik istememiz lazım.

“Affet kardeş. Hakkını helal et kardeşim. Hakkını helal et kardeşim” demememiz lazım.

Çünkü hakku’n-nas yalnız paraya taalluk etmez. Hakku’n-nas yalnız paraya taalluk etmez.

Mesela birbirimizin arkasından yaptığımız gıybetler, birbirimizin arkasından konuştuğumuz kötü sözler, onun belki hatırını kıracak şekilde yaptığımız acı sözler; belki vurma, dövme gibi şeyler, bunlar da hakku’n-nas’tır.

Mesela mazlumun hakkı. Bir adamcağızı dövüyorlar, mezara girmiş, sopa yiyor adam.

“Yok dövmeyin beni yahu. Ben namazımı kılardım, orucumu tutardım, hayır ve hasenatımı da yapardım. Niçin dövüyorsunuz beni?” Çok dikkate şayân. “Dövmeyin beni” diyor.

Diyorlar ki:

“Sen filan vakitte, filan yerden geçerken orada birisini zalimin birisi dövüyordu. Zalimin birisi bir mazluma zulmediyordu, hakaret ediyordu, dövüyordu. Sen başını çevirdin, geçiverdin oradan” diyorlar.

“O mazluma yardım etmediğinin cezasıdır bu” diyorlar.

Onun için İsiâmlık'ta çok önemi vardır kardeşliğin ve Müslümanlığın. Müslümanlar el birliği olacak. Herkes birbirine hürmet ve saygı göstermek mecburiyetindedirler. Onun içindir ki iki şeyi Peygamberimiz'in şimdi sevmediğinin sebeplerinden birisi.

مَنْ تَوَاضَعَ لِغَنِيِّ لِيْغِنَاهُ ذَهَبَ ثُلَاثَا دِيْنِهٖ

Men tevâda'a li-ğaniyyin li-ğînâhû zehebe sülûsâ dînihî. Her kim bir zengine, zenginliğinden dolayı politika ederse, dininin [üçte] ikisi gidiyor.

Zenginlik iyi bir şey olsaydı bunu demezdim efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*.. Zengin iyidir, malını Allah yolunda harcadığı takdirde. Allah yolunda harcadığı takdirde...

Allah yolunda harcadığı takdirde, tamah etmemek, hukuku nâsa riayet etmek,

memleketindeki mahallesindeki fakir-i fukarayı gözetlemek....

Şimdi Ramazan bitti artık elhamdülillah. Ama insan söylemeden de olmuyor işte. Çok acı bir şey.

Biz köyde büyüdüğümüz için hepiniz de az çok köylü hayatını bilirsiniz. Köylerde Ramazan'da çok güzel olur köyler. Hep komşular birbirlerini davet ederler evlerine; yemeler, içmeler, muhabbetler güzel olur. İstanbul bir köyü toptan alacak zengini vardır. Öyleyken bir cemaatini “Buyurun, bu akşam iftar edelim bizde” demeye nedense bilmem ki. Beceremeyiz yani. Bu bizim için acı bir şeydir. Bu, bizim zenginlik şerefimizle mütenasip değildir. Allah Teâlâ bize çok nimet vermiştir bugün. Şimdi ben seni kaldırıp da gel bizim lokantaya götüreyim, seni güzel doyurayım, bu para yetmez. Evin bir zekât hakkı var. Evin zekât hakkı vardır.

Nedir zekât hakkı?

Misafiri getirip barındırmak, giydirip içermektir.

Aziz kardeş! Yine vakiti geçirdik ama...

Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem*'in zamanında saadethanelerine bir fukara

gelmişti. Efendimiz *sallallahu aleyhi ve sellem* hâne-i saadetlerine haber yollamışlar; bu fukarayı hanginiz demişler bu akşam konaklayabileceksiniz?

Hâne-i saadetlerden hepsi “Evimizde bir şey yok” demişler. Dikkat edin ama, evimizde misafire verilecek bir şeyimiz yok. Ashâb-ı kirâma dönmüş demiş, bu misafir kim o konaklar?

Ebû Talhâ diyorlar. Talha, ashâb-ı kirâm çok büyük adamlardı. Onları ağzımıza bizim abdestsiz bile almamız caiz değil yani. Onların adı anıldığı vakitte yüreğimiz böyle sızlamalı, onlara olan aşk-ı muhabbetimiz kat kat artmalıdır.

Ebû Talhâ, Uhud Muharebesi’nde Resulullah’ın önüne gerilmiş, oklar yağıyor böyle, kılınçlar vuruluyor. Sayıyı unuttum ama çok yerinden böyle dilim dilim vücudu... Şimdi bu zât diyor ki:

“Ben götüreyim yâ Rasûlallah” diyor.

Alıyor misafiri götürüyor evine. Getiriyor, hanıma diyor ki:

“Hanım ne var? Bu akşam misafirimiz var. Bak Resûlullah'a gelmiş, getirdik.”

[Hanım] diyor ki:

“Ancak bize kadar, bizim çocuklara kadar bir şey var, başka bir şeyimiz de yok” diyor.

“Sen çocukları uyut; aldat, uyut. Onu misafire yedirelim.” diyor.

“Peki” diyor hanım.

O hanım nerede bugün?

Şimdi bak, deminki yarım kaldı. Hep ihtiyaç içindeyiz yâ Resûlallah. Paralara biktirmeye izin vermiyorsun. Hep tasadduk edin diyorsun?

“*Tebben li’z-zehebi ve’l-fıddati*” dedin.

Dedi ki:

لِسَانًا ذَاكِرًا وَقَلْبًا شَاكِرًا وَزَوْجَةً تُعِينُهُ عَلَى أَمْرِ
الْآخِرَةِ

Lisân-ı zâkir ve kalb-i şâkir ve zevceten tü’înü ala’l-âhirati.

Senin âhiretin için sana yardım edecek bir de hanım dedi. Bunları bul. Seni dünyada senin başına felaket tutan değil. Dünyada senin başına felaket tutan değil. Dünyadayken sana ahiretini kazandıran bir hanımı bul.

Gece kalkar, “Bey kalk, bak teheccüd kılalım” der. İşte akşam “Kalk bakalım oruç tutalım” der. Böyle namaza, ibadete insanı sevk eder.

Bir şeyler kendisine lazım geliyorsa giyinmek gibi, hanım ben alamadım [derse beyi]; “Efendi sen sağ ol ben böyle de giyini-
rim, bu da yeter” der. Âhirete yardımcı bir hanım. *Lisân-ı zâkir, kalb-i şâkir*, âhirette sana yardımcı olan bir hanımı elde ettin miydi dünyada senin âhîret de senin.

Şimdi bu hanım işte o hanımlardan, demiş ki:

“Peki beyefendi.”

İşte ne varsa koymuşlar. Tabi o zaman mum devriymiş. Mumu yakmışlar, misafire demişler “Buyur”.

Oturmuş Talha *radıyallahu anh* sofranın başına, usulca mumu söndürüvermiş. Ki ikisine yetmeyecek yemek. İkisine yetmeyecek, ben de yersem misafir doymayacak. Binâenaleyh mumu söndürüp de kaşığını boşu boşuna şıkırdatıp getirip götürmüş.

...

Yahu hocalardan bu kadar korkmayın yahu. Bu dünyanın ne kadar hocalar günahkâr olsalar da, ne kadar kötü de olsalar yine bugünün hocalarıdır yani. Bugünkü insanın hocasıdır yani.

Sen Hz. Ömer'in devrindeki, Hz. Peygamber'in devrindeki, Hz. Ebû Bekir'in devrindeki hocayı mı bulacaksın da arıyorsun? O, o günün insanı neyse ona göre hoca vardır, bu günün insanı neyse bu günün insanına göre bu günün de hocası öyle. Onun için sen o hocalara hor bakma, o hocalar eğer olmasa dinin bugün tanesi bile olmazdı. Dinin danesi bile bulunmazdı. Dini bize bugün kör topal öğreten yine onlardır işte. Onun için onlara karşı hürmet, saygıyı da emreden yine dindir. Onun için onların evine gelip de bir dua etmesini, insanın bir fırsat bile bilmesi lazım gelirken, bunu söylemedik. Biz şimdi bayram geldi de söylüyoruz ama, bunu her zamanda söylüyoruz ama yine tesiri olmuyor. Çünkü ölünün sözü adama fayda etmez. Söz, diriden çıkarsa fayda eder. Ölüden çıkan söz fayda etmez.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikât-ı samadaniyesine mazhar etsin... Kâmilîn zümresine ilhâk eylesin... O güzel *Allahümme innî es'elüke îmâmen dâimen ve kâmilen*. Daim bir iman ile beraber imanın da kâmil olması makbül.

Bostanın hamı bir şeye yaramıyor. Elmanın hamı bir şeye yaramıyor. Kavunun hamı bir

şeye yaramıyor. Her şeyin olgunu isteniyor. Her şeyin olgunu istenirken insanın da imanda olgunu lazım.

Allah o olgun imanı cümlemize nasîb-i müyesser eylesin... Bu mübarek Ramazan hürmetine günahlarımızı affetsin... Bir daha Ramazanlara daha güzel, şanlı bir şekilde erişip, daha güzel imanımızın kuvvetlenmesine vesile olacak amelleri işlemek de nasîb-i müyesser eylesin...

Bunun arkasından gelecek haccı da Cenâb-ı Hakk arzu edenlere, cümlemize de nasîb-i müyesser eylesin...

O Beytullah ayrı bir yer. Bu iman kaymalı oralara oralardan iman kaynağı olarktan iman alınır da gelinir. Ama ne yazık ki biz oraya gidiyoruz da ölü olarak gidiyoruz, ölü olarak geliyoruz. Halbuki oraya ölü gidip diri gelmek lazımken onu da beceremiyoruz. Orada da hatamız çok. Oradaki gürültüye katılıyoruz ve bir şeyler anlayamadan geliyoruz.

Onun için Resulullah *sallallahu aleyhi ve sellem*'in ruhaniyetinden, bak şimdi burada ne güzel söyledi:

Yemenli'nin benden ne kadar uzakta olsun bendendir onlar dedi. Onlar ne kadar uzakta olurlarsa olsun.

Ee, biz de daha kutup noktalarında bile olsak yine Resulullah ile beraberizdir O'nun ümmeti olduğumuz, O'nun yolunda gittiğimiz müddetçe. Orada uzaklık ve yakınlık denilen şey yok. Elektrik nasıl suratlıysa, Peygamber'deki ruhaniyet surati ondan daha fazladır.

Allah cümlemizi affetsin... Rûhâniyet-i peygamberîden feyz alabilmek devletine, şerefine Cenâb-ı Hak cümlemizi nail etsin...

Onun için iki şey lazım: birisi *lisân-ı zâkir* bir de *kalb-i şâkir*. Lisân-ı zâkir olursa o zâkir lisânınla o Peygamber sallallahu aleyhi ve sellem'den feyz gelir.

Nasıl?

Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed, Allahümme salli alâ Muhammedin ve alâ âli Muhammed diyerekten ve salât-ü selâmlarının çeşitlisi var. O çeşitli salât-u selâmları okursun. O salât-ü selâmlar dolayısıyla Peygamber de senin gönlüne projektörü tutar, oradan kendi de müstefit, biz de müstefit oluruz.

Allah cümlemizi affetsin... Tevfikât-ı sa-
medaniyesine mazhar etsin... Dünya
âhiretlerimizi mamur eylesin... Hüsn-ü
hâtimelerle dünyadan âhirete göçüşü de nasib-
i müyesser eylesin...

Geçmişlerimizi de mağfiret eylesin... Sey-
yatlarını da hasenâta tebdîl eylesin...

*Allahümme innâ nes'elüke temâmen
ni'meh ve devâme'l-âfiyeh ve hüsne'l-
hâtimeh.*

Bi-hurmeti'l-Fâtihah..

Mehmet Zahid KOTKU

İskenderpaşa Camii

[Bütün Mehmed Zahid KOTKU/ Hadis
Derslerine PDF olarak ulaşmak için
tıklayınız.](#)

